

OBSERWACJE NAD WYSTĘPOWANIEM RUI U OWIEC W CIĄGU ROKU

Kazimiera Żebrowska, Tadeusz Efner

Instytut Hodowli i Technologii Produkcji Zwierzęcej

Zakład Hodowli Owiec AR w Lublinie

WSTĘP

Przebieg występowania rui u owiec związany jest z ich pochodzeniem i rasą. Jednak forma użytkowania i system hodowli owiec wpływają w znacznym stopniu na przebieg procesów rozrodczych, ponieważ aktywność płciowa macierek jest cechą zmieniającą się pod wpływem warunków środowiskowych [1, 2, 3, 6].

Badania krajowe dotyczące występowania rui i przebiegu aktywności płciowej w ciągu roku prowadzono w grupach owiec o małej liczebności [5]. Badania te dotyczą ras, których udział w pogłowie krajowym jest bardzo mały (oprócz merynosów).

Celem niniejszej pracy było zbadanie występowania rui u owiec odmiany nizinnej w ciągu roku oraz porównanie wyników krycia macierek w okresie od października do kwietnia.

MATERIAŁ I METODY

Badania wykonano w Rolniczym Zakładzie Doświadczalnym Uhrusk, należącym do AR w Lublinie. W ciągu 3 lat przeprowadzono 2 doś-

wiadczenia. W doświadczeniu I (od 1 VII 1978 r. do 30 VI 1980 r.) przebadano występowanie rui u 68 maciorek w wieku 1,5-5,5 lat. Obecność rui ustalano przy użyciu tryka próbnika dwukrotnie w ciągu dnia.

Na podstawie wyników doświadczenia I w doświadczeniu II utworzono 3 grupy, przydzielając do każdej z nich po 19 owiec w wieku 1,5-4,5 lat i przeprowadzono stanówkę w haremach. Maciorki grupy 1 pokryto w październiku i listopadzie 1980 r., grupy 2 - w grudniu 1980 r. i styczniu 1981 r., grupy 3 - w lutym i marcu 1981 r.

Opierając się na uzyskanych wynikach przeanalizowano występowanie rui i jej powtarzanie się w okresie roku oraz płodność i plenność maciorek w grupach. W celu stwierdzenia istotności różnic między grupami stosowano test χ^2 .

WYNIKI

Dane o występowaniu rui u maciorek w ciągu roku zestawiono w tabeli 1. Pierwsze owce, u których stwierdzono ruję, zaobserwowano przy końcu lipca (7,4%). Sierpień był okresem szybkiego wzrostu liczby owiec grzejących się (77,8%). Najwięcej owiec wykazujących objawy rui zanotowano we wrześniu (97%). Masowe jej pojawienie miało miejsce w okresie od 20 sierpnia do 10 października. W październiku (82,3%), listopadzie (66,2%) i grudniu (69,1%) procent owiec, u których stwierdzono ruję, wyraźnie malał. W styczniu (39,7%), lutym (20,6%) i marcu (14,7%) nastąpił gwałtowny spadek owiec grzejących się. Od 25 marca do 21 lipca nie zaobserwowano objawów rui u badanych maciorek.

Według Jankowskiego i wsp. [4] powszechne występowanie rui w stadzie dorosłych macierek mieszańców rozpoczęło się na przełomie 2 i 3 dekady września i trwało do końca stycznia.

Kardymowicz [5] stwierdziła, że maciorki rasy cakiel, merynos, czarnogłówka i wrzosówka największą aktywność płciową wykazywały w październiku, listopadzie i grudniu, a dość wysoką w styczniu. Brak zewnętrznych objawów rui wystąpił w maju, czerwcu i prawie całym lipcu.

W badanym okresie poszczególne owce różniły się między sobą pod względem cykliczności powtarzania rui (tab. 2). Spośród 66 macierek wykazujących objawy rui u 37 (56%) ruja występowała regularnie co 16-18 dni. Pozostałe owce, zwłaszcza w okresie obniżonej aktywności płciowej, charakteryzowało nietypowe powtarzanie rui. Odstęp czasu od jednej do drugiej rui u 12,1% macierek wynosił 34-36 dni, u 22,8% - 52-58 dni i u 9,1% macierek - 68-72 dni. Zgodnie z wynikami badań Kardymowicz [5] stanowił on wielokrotność powtarzalności rui co 16-18 dni.

W tabeli 3 podano wyniki krycia macierek w okresie ich zmniejszonej aktywności płciowej. Stwierdzono wysoko istotną różnicę w płodności i plenności owiec między grupami. Najmniej płodne i plenne były maciorki grupy 3 (36,8% i 114,3%) i różniły się istotnie ($P \leq 0,05$) na korzyść pozostałych grup (1 - 84,2% i 156,3%; 2 - 73,7% i 128,6%).

Wpływ okresu stanówki na zmiany w płodności i plenności owiec różnych ras podkreślają Glimp [1], Hulet i wsp. [3], Marais i Pretorius [6]. Wykazali oni, że stanowienie owiec w okresie jesieni daje lepsze wyniki wykotów niż owiec krytych w zimie i wczesną wiosną.

Tabela 2

Występowanie i powtarzanie rui
Occurrence and repeating of heat

Rok obserwacji Year of observation	Liczba owiec badanych Number of ewes examined	Owce wykazujące ruję Ewes on heat		Maciorki powtarzające ruję w okresie (dni) Ewes repeating heat in the period (days)							
		n	%	16-18		34-36		52-58		68-72	
				n	%	n	%	n	%	n	%
1 VII 1978-30 VI 1979	35	34	97,1	19	55,9	4	11,8	8	23,5	3	8,8
1 VII 1979-30 VI 1980	33	32	96,9	18	56,3	4	12,5	7	21,9	3	9,3
Razem - Total	68	66	97,0	37	56,0	8	12,1	15	22,8	6	9,1

Wyniki stonówki w zależności od okresów krycia
 Reproduction results related to the periods of mating

Okres - Period krycia mating	wykotu lambing	Grupa Group	Liczba owiec - Number of ewes			Liczba urodzonych jagniąt Number of lambs born	Płodność Fertility	Plenność Prolificacy
			krytych mated	zakooonych fertilized	jałowych barren			
X-XI	III-IV	1	19	16	3	25	84,21 ^A	156,23 ^A
XII-I	V-VI	2	19	14	5	18	73,68 ^A	128,57 ^B
II-III	VI-VII	3	19	7	12	8	36,80 ^B	114,30 ^B
Ogółem - Total			57	37	20	51	64,91	137,83

A, B P < 0,01.

PODSUMOWANIE WYNIKÓW

1. Wrzesień był okresem, w którym najwięcej owiec wykazywało objawy rui (97%). Masowe jej występowanie miało miejsce od 20 sierpnia do 10 października, zaś gwałtowny spadek wystąpił w styczniu, lutym i marcu.

2. Objawów rui nie zaobserwowano w okresie od 25 marca do 21 lipca.

3. U badanych maciorek odstęp czasu między jedną a drugą rują wynosił od 16 do 58 dni.

4. Okres stanowienia owiec miał istotny wpływ na wyniki płodności i plenności maciorek. Najniższą płodność i plenność wykazały macioroki kryte w lutym i marcu.

LITERATURA

1. Glimp H. A.: J. Anim. Sci., 1971, 32(6), 1176-1182.
2. Horak F.: Živ. Vyr., 1973, 6, 445-452,
3. Hulet C. V., Price D. A., Foote V. C.: J. Anim. Sci., 1974, 39(1), 73-78.
4. Jankowski S., Reklewska B., Krzysiak A.: Zesz. Nauk. SGGW-AR, 1975, 7, 119-132.
5. Kardymowicz M.: Rozz. Nauk Rol., Ser. B, 1964, 84(3), 513-524.
6. Marais P. S., Pretorius P. S.: Agroanimalia, 1975, 7(1), 5-8.

K. Żebrowska, T. Efner

OBSERVATIONS ON HEAT OCCURRENCE IN SHEEP THROUGHOUT A YEAR

S u m m a r y

Two experiments were carried out in a period of 3 years. In the 2 years long first experiment (1 VIII 1978 - 30 VI 1980) heat occurrence was examined in 68 ewes of Polish Lowland sheep during a year. Heat was detected twice a day by test rams. On the basis of the results obtained, 3 groups were formed for the second experiment, each group having 19 ewes. Mating was performed under harem conditions. Group 1 was mated in the October and November of 1980, group 2 - in the December and January of 1980/1981 and group 3 - in the February and March of 1981. Per cent of ewes on heat was as follows: VII - 7.4, VIII - 77.9, IX - 97.0, X - 82.3, XI - 66.2, XII - 61.1, I - 39.7, II - 20.6 and III - 14.7. In the months IV-VI no heat signs were observed. The date of mating influenced significantly the fertility (84.21, 73.68 and 36.80%) and prolificacy of ewes (156.23, 128.57 and 114.30%).

К. Жебровска, Т. Эфнер

НАБЛЮДЕНИЯ ЗА ПОЯВЛЕНИЕМ ТЕЧКИ У ОВЕЦ
НА ПРОТЯЖЕНИИ ГОДА

Р е з ю м е

В настоящей работе проводились наблюдения за появлением течки у польских низменных овец в опытной станции Угруск и сравнивались результаты спаривания овец указанной породы в период с октября по март. В течение 3 лет были проведены 2 опыта. В первом, продолжавшемся с 1 июля 1978 г. по 30 июня 1980 г. испытывали 68 овцематок в 1,5-5,5 летнем возрасте. Течку определяли ежедневно круглый год между 5⁰⁰-17⁰⁰ часом. На основании полученных данных во II-ом опыте были сформированы 3 группы по 19 овец (в 1,5-4,5-летнем возрасте), которые подвергались спариванию. Овцематок I-ой группы спаривали в октябре и ноябре 1980 г., II-ой группы - в декабре и январе, а III-ей - в феврале и марте 1980 г.

Процент обнаруживающих течку овцематок в июле и августе составлял 77,9, в сентябре - 97,0, в октябре - 82,3, в ноябре - 66,2, в декабре - 61,1, в январе - 39,7, в феврале - 20,6 и в марте - 14,7. В период с апреля по июнь симптомы течки не наблюдались. Процент овцематок повторяющих течку между 16-18-ым днем составлял 56,0, между 34-36-ым днем - 21,1, между 52-58-ым днем - 22,8, между 68-72-ым днем - 9,1.

Период спаривания овец оказывал существенное влияние на процент оплодотворения овцематок и число рожденных ягнят. Плодовитость и оплодотворимость овец составляли соответственно в группе I - 84,21% и 156,25%, в группе II - 73,68% и 128,57% и в группе III - 36,80% и 114,70%.